

Duurzame Scholen (URY)

(Gemeenschap / Gebouwen / Spiritualiteit)

"De eerste duurzame school van Latijns-Amerika staat hier in Uruguay!", roept de immigratiebeambte in Piriápolis, nadat we haar over onze missie hebben verteld. "En het is niet ver van hier." We kijken elkaar verrast aan. We hebben inmiddels al aardig wat landen bezocht, maar nooit eerder zijn we zulke vriendelijke en behulpzame immigratieambtenaren tegengekomen. De twee dames hebben niet alleen onze paspoorten afgestempeld, maar zijn ook geïnteresseerd in onze missie en geven nuttig advies. Wat een warm welkom in een nieuw land!

Duurzaamheid in het schoolgebouw

We laten onze boot achter en gaan op onderzoek uit. Bestemming: Jaureguiberry, een klein plaatsje aan de kust van Uruguay. We hoeven niet lang te zoeken. Vanaf de autoweg herkennen we al snel het bijzondere schoolgebouw aan het dak vol zonnepanelen, de speeltoestellen van autobanden en de muren van flessen. Op een groot blauw bord staat in witte letters 'Escuela Sustentable No. 294'. Hè, zijn er al zo veel duurzame scholen in Uruguay? Binnen ontmoeten we Joaquín de la Sovera en Francesco Fassina, die met hun organisatie TAGMA aan de wieg staan van deze school. Zij verzekeren ons lachend dat dit toch echt de eerste duurzame school in het land is. "Alle basisscholen zijn genummerd, ongeacht het type. Kom, we leggen jullie uit wat er allemaal duurzaam is aan deze school."

"Deze school is gebouwd volgens het Earthship-ontwerp van de Amerikaanse architect Michael Reynolds", begint Joaquin. "Dat betekent dat het gebouw van natuurlijke en gerecyclede materialen is gemaakt. Denk aan hout, klei en aarde en gebruiksartikelen als glazen flessen, blikjes en autobanden. Onze zonnepanelen leveren hernieuwbare

energie die we opslaan in accu's; zo hebben we altijd elektriciteit op voorraad. De glazen pui is op het noorden gericht, zodat er zo veel mogelijk zonlicht binnenkomt. De goede isolatie werkt als een broeikas en houdt de warmte van de zon vast. Als het te warm wordt, doen we de dakluiken open en laten we via ventilatiegaten in de muren koele lucht binnen. Ook vangen we regenwater op en bewaren dit in tanks voor gebruik als drinkwater. We filteren gebruikt water en benutten dit voor de eetbare planten die we binnen in de hal en buiten in de tuinen kweken."

Duurzaamheid in het onderwijs

Het schoolgebouw is duidelijk goed doordacht en toch technisch relatief eenvoudig. Maar wat leren de kinderen hier nu over duurzaamheid? Francesco legt uit dat de leraren veel mogelijkheden benutten om het thema te integreren in het curriculum. "We zijn een publieke basisschool en de overheid schrijft de inhoud van het lesprogramma voor, maar er zijn tal van manieren om over duurzaamheid te onderwijzen. Bijvoorbeeld door te rekenen met aantallen gerecyclede materialen, de planten te bestuderen tijdens biologielees of in de natuurkundelessen te bespreken hoe hernieuwbare energie wordt opgewekt. Ook leren we de kinderen hoe je eetbare planten kweekt en onderhoudt. De oogst is een mooie beloning voor hun inspanningen en fungeert tegelijk als een gezonde aanvulling op de voeding van de leerlingen."

Het concept slaat aan. Leerlingen zijn trots om hier naar school te gaan en nemen wat zij geleerd hebben mee naar huis. "Deze leerlingen zijn tussen de vier en twaalf jaar oud. Als ze straks acht jaar op deze school hebben gezeten, zijn ze gewend om hernieuwbare energie op te wekken, regenwater op te vangen en materialen te recyclen. Dat is een belangrijke les voor het leven. Enkele leerlingen zijn thuis ook begonnen met het kweken van groenten en fruit. Sommigen hebben hun ouders zelfs zo ver gekregen ook zonnepanelen op het dak te leggen", vertelt Francesco.

Succes met crowdfunding

"Wat was er nodig om dit project te realiseren?" vragen we Joaquin en Francesco. Zij leggen uit dat TAGMA, de organisatie waarvoor ze werken, een NGO is die zich inzet voor duurzamer onderwijs. "Wij hebben de school gebouwd met behulp van crowdfunding en veel vrijwilligers. Niet dat dit gebouw duurder is dan een gewoon schoolgebouw, maar de Uruguayaanse regering had überhaupt geen budget beschikbaar voor nieuwbouw. Deze duurzame school is nu zo populair geworden dat ook kinderen uit naburige dorpen erheen willen."

Versie 2.0

Een aantal maanden later zijn we voor de laatste voorbereidingen van onze zeiltocht naar Patagonië in Mar del Plata, Argentinië. Samen met opstapper Lars nemen we een bus naar het kustplaatsje Mar Chiquita. Onlangs is daar de tweede duurzame school van Latijns-Amerika geopend, eveneens gebaseerd op een Earthship-ontwerp. De school lijkt als twee druppels water op het ontwerp dat we in Uruguay hebben bezocht. Matías Rivero leidt ons enthousiast rond. Hij is ook afkomstig van TAGMA en heeft de ervaring uit Uruguay hiernaartoe meegenomen. We herkennen daardoor dezelfde duurzame kenmerken, zoals het gebruik van gerecyclede en natuurlijke bouwmaterialen, het oogsten van zonne-energie en regenwater.

“Is het concept min of meer uitontwikkeld of zijn er dingen gewijzigd?” vragen we Matías. “De ervaringen in Uruguay zijn heel goed en daarom hebben we hetzelfde concept toegepast”, vertelt hij. “Dankzij de lessen daar konden we dit gebouw zelfs sneller neerzetten.” Binnen vallen ons prachtige muurschilderingen op. Daarboven hangen foto's van dieren onder de letters van het alfabet. “We proberen creatief te zijn en met voorbeelden uit de natuur de leerlingen te onderwijzen. De muurschilderingen gaan over het bijzondere ecosysteem hier in de buurt en met de namen van lokale dieren leren de kinderen het alfabet”, licht Matias toe.

Schoolvoorbeeld

Het lijkt ons een model dat op andere plaatsen kan worden toegepast. “Nou dat is ook precies het plan!”, zegt Matias lachend. Hij legt uit dat het de bedoeling is om dit soort scholen in heel Zuid-Amerika te bouwen. “Eerst bouwen we in elk land van dit continent een duurzame school, daarna willen we verder opschalen.” Een prachtig initiatief waar we vierkant achter staan. Letterlijk een schoolvoorbeeld voor de wereld.